Cukrovarnícka kampaň 2018/2019 na Slovensku

SUGAR CAMPAIGN 2018/2019 IN SLOVAKIA

Referát prednesený na Cukrovarnícko-liehovarníckej konferencii 2019

Dušan Janíček – podpredseda Slovenského cukrovarníckeho spolku

V roku 2018 začala sejba cukrovej repy na Slovensku v poslednej dekáde marca a trvala približne do polovice apríla. Výsev teda prebehol v optimálnych agrotechnických termínoch. Podmienky pre vzchádzanie cukrovej repy boli pomerne priaznivé. Hustota rastlín na jednom hektári dosahovala v priemere 95–97 tis. jedincov. Celkovo bola v SR pre cukrovarnícku kampaň 2018/2019 osiata plocha vo výmere 21 938 ha. V porovnaní s predošlým hospodárskym rokom výmera mierne poklesla. Pokles výmery predstavoval spolu 607 ha. Pestovaniu cukrovej repy na Slovensku sa venovalo dovedna 207 pestovateľov. Priemer na jedného pestovateľa tak predstavoval 106,5 ha a jedná sa o jeden z najvyšších priemerov výmery cukrovej repy na jedného pestovateľa v rámci EÚ. Po pomerne priaznivom štarte mladej repy boli podmienky pre vegetáciu už menej priaznivé. Na väčšine pestovateľských plôch postihlo porasty pomerne dlhé obdobie sucha, ktoré trvalo od 1. apríla až do 7. mája. V niektorých oblastiach v tom období spadlo len 12 mm zrážok. Pre obdobie od mája do augusta boli tiež príznačné nerovnomerné úhrny zrážok s veľkými rozdielmi, a to aj na relatívne malej vzdialenosti. Napriek tomu boli vyhliadky na úrody ešte koncom júla pomerne priaznivé. Avšak dlhotrvajúce sucho a vysoké teploty počas augusta mali nepriaznivé dopady. Zrážky sa objavili iba v prvej dekáde septembra, kedy ich intenzívny úhrn spôsobil odsunutie začiatku vyorávky cukrovej repy. Úhrn zrážok v priebehu 24 hodín miestami dosiahol až 135 mm. Tento dážď po období sucha taktiež spôsobil to, že cukrová repa začala zhadzovať listy a nasadzovať nové, čo sa odrazilo na poklese jej cukornatosti. Ďalej potom pokračovalo suché a teplé počasie, ktoré sprevádzalo takmer celú jeseň, čo sa značne odrazilo na úrode repy, jej kvalite a skladovateľnosti. Úroda cukrovej repy v priemere dosiahla necelých 61 t·ha^{-1}. Repa však bola často pomerne zlej technologickej kvality a nebolo možné ju držať dlhšie obdobie na skládkach. Táto situácia si vyžadovala aj zmeny v organizácii vyorávok a logistiky. V porastoch na buľvách cukrovej repy bolo možné pomerne často zaregistrovať výskyt hubového ochorenia *Macrophomina phaseolina*. Na uvedenej výmere sa zozbieralo dovedna 1 334 400 t cukrovej repy. Kampaň prebiehala plynule. Zahájili ju Slovenské cukrovary, s. r. o., v Seredi dňa 10. 9. 2018 a Považský cukrovar v Trenčianskej Teplej začal svoju kampaň o dva dni neskôr, teda 12. 9. 2018. Priemerná denná spracovateľská kapacita oboch cukrovarov dosiahla počas kampane úroveň 10 190 t cukrovej repy. Úroveň cukornatosti v priemere dosiahla 15,38 %, čo je mierne pod dlhodobým priemerom a nemôžme ju považovať za uspokojivú. Spracovanie repy ukončili v cukrovare Trenčianska Teplá dňa 2. 1. 2019 a v Seredskom cukrovare dňa 1. 1. 2019.

Obr. 1. Z cukrovarníckej kampane 2018/2019 v cukrovare Sereď

Tab. I. Základné údaje o cukrovarníckej kampani 2018/2019

Ukazovateľ	Kampaň 2018/2019
Počet spoločností	2
Zberová plocha cukrovej repy (ha)	21 938
Počet pestovateľov	207
Priemerná výmera na pestovateľa (ha)	106,5
Priemerná úroda cukrovej repy (t.ha^{-1})	60,83
Priemerná úroda polarizačného cukru (t.ha^{-1})	9,36
Priemerná úroda bieleho cukru (t.ha^{-1})	7,77
Výťažnosť cukru (%)	83,01
Spracovaná repa (t)	1 334 400
Priemerná cukornatosť (%)	15,38
Výroba cukru (t)	170 538
Výroba melasy (t)	46 025
Denná spracovateľská kapacita (t.d^{-1})	10 190
Doba trvania kampane (d)	121

Obr. 2. Príjem cukrovej repy v priebehu kampane v cukrovare Trenčianska Teplá

Tab. II. Vývoj produkcie cukrovej repy na Slovensku

Rok	Počet pestovateľov repy	Celková zberová plocha (ha)	Primerná úroda repy ($t.ha^{-1}$)	Primerná cukornatosť (%)
2006/2007	355	27 492	51,03	17,20
2007/2008	225	18 913	47,64	16,19
2008/2009	152	11 030	60,71	17,51
2009/2010	180	15 887	56,95	16,89
2010/2011	187	16 874	60,98	15,82
2011/2012	186	17 768	63,05	18,05
2012/2013	197	19 444	45,43	16,49
2013/2014	194	20 079	57,18	16,78
2014/2015	213	22 348	77,76	15,40
2015/2016	207	21 707	57,24	16,19
2016/2017	195	21 663	71,21	16,36
2017/2018	195	22 545	55,82	16,39
2018/2019	207	21 938	60,83	15,38

Cukrovarnícka kampaň 2018/2019 na Slovensku trvala spolu 121 dní a vyprodukovalo sa v nej spolu 170 538 t bieleho cukru, čo zhruba zodpovedá úrovni sebestačnosti Slovenskej republiky.
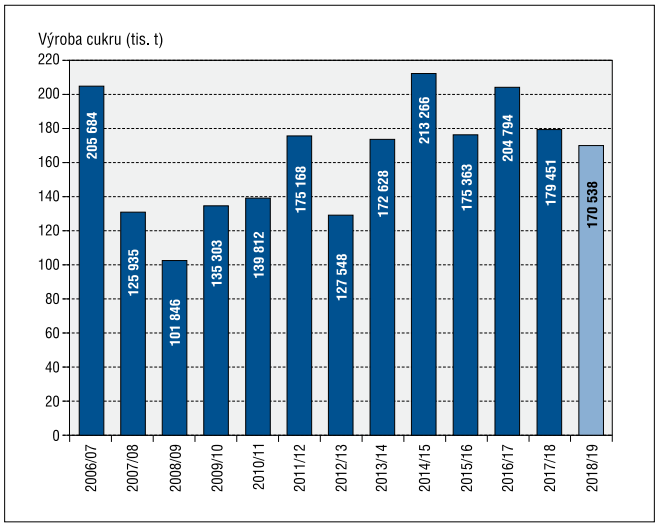
Obr. 3. Celková produkcia cukru na Slovensku